

Finansdepartementet

Stockholm
2017-12-20

Ert dnr
Fi2017/04328/S2

Vårt dnr
2017/212

Promemorian Beskattning av elektroniska cigaretter och vissa andra nikotinhaltiga produkter

Näringslivets Regelrådet, NNR har tagit del av det aktuella förslaget och önskar lämna följande synpunkter.

Det anges i promemorian att det finns starka folkhälsoskäl att beskatta elektroniska cigaretter. Samtidigt konstateras i promemorian att e-cigaretters hälsopåverkan idag är en fråga där det inte finns någon konsensus bland forskare. Det refereras bland annat till att det i WHO:s rapport FCTC/COP/7/11 angetts att det är mycket sannolikt att e-cigaretter är mindre giftiga än vanliga cigaretter men osannolikt att de är ofarliga. NNR finner det märkligt att man utifrån detta kommer till slutsatsen att det finns ”starka” folkhälsoskäl för införande av skatt på elektroniska cigaretter. Detta också i ljuset av den uppgift NNR erhållit från en av sina medlemmar om att man i vissa andra EU-länder som t.ex. Storbritannien valt att inte beskatta e-cigaretter utan istället ser dessa som s.k. ”harm reduction products”.

Enligt NNR saknas det ett tillräckligt underlag för den bedömning som uttrycks i promemorian beträffande e-cigaretters hälsopåverkan. NNR saknar också i promemorian en analys av vilka alternativa lösningar som finns för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd (se krav i 6§ 2. bilaga 1 till Riktlinjer för arbetet med konsekvensutredningar i Regeringskansliet). Då oklarheterna är stora kring e-cigaretters hälsopåverkan bör en naturlig del av underlaget också innefatta en redovisning av hur andra EU-länder ser på och har hanterat denna fråga.

I promemorian anges att det är svårt att uppskatta effekterna av införandet av en skatt på e-vätskor samt andra nikotinhaltiga produkter. Vidare beskrivs att det finns begränsad kunskap om hur konsumtionen av e-cigaretter ser ut i Sverige då denna ännu inte finns med i den officiella statistiken. Med anledning av detta anges i promemorian att endast grova bedömningar kan göras. Som underlag använder utredarna istället en enkätundersökning som gjordes i Finland över användningen av e-cigaretter i Finland år 2014 och gör antagandet att konsumtionen liknar den i Finland. Utifrån detta görs sedan skattningar av vilka offentligfinansiella effekter förslaget kan medföra.

Enligt NNR är det anmärkningsvärt att en ny skatt föreslås trots avsaknad av både hur marknaden och konsumtionen egentligen ser ut samt utifrån detta vilka effekterna kan bli av ett införande för såväl det offentliga som för företag. Kunskap om marknaden och konsumtionen samt effekterna utgör centrala inslag i en konsekvensutredning kring förslag som detta och en förutsättning för att åstadkomma ändamålsenliga och kostnadseffektiva regler.

Av promemorian framgår att endast 9 av EU:s medlemsländer beskattar e-vätskor med punktskatt. Vid en bedömning både av om en skatt på e-cigarett bör införas och eventuell skattesats som i så fall bör väljas finner NNR att det är viktigt att inte endast erfarenheterna från ett närliggande land som har infört en punktskatt på e-vätskor beaktas utan att en sådan utredning också beaktar att flera länder i vårt närområde saknar sådan punktskatt (enligt uppgift från en av NNR:s medlemmar inbegriper det t.ex. Danmark, Tyskland och Polen). Den skatt som presenteras av utredningen innebär en stor prishöjning för e-vätskor i Sverige. NNR menar att det finns en stor risk att en illegal marknad uppstår vid en sådan prishöjning inte minst då flera till Sverige närliggande länder valt att inte införa någon skatt på e-cigarett. Utredningen anger att det är viktigt att konsumtionen inte styrs bort från den legala svenska marknaden och övergår till olaglig handel som är svår att förhindra. Trots detta saknas en utredning av vilka effekter skatten kan få på den illegala handeln.

Förslaget innebär också att kostnader uppstår för berörda företag för ändring av affärssystem, nya rutiner m.m. Ändringar i affärssystem till följd av skatteändringar innebär oftast stora kostnader för företag. NNR finner att det helt saknas en redovisning av dessa kostnader i konsekvensanalysen och vilka effekter detta får för de företag som berörs inkl. de mindre företagen.

Det föreslås i promemorian att det liksom för andra punktskatter ska finnas möjligheter till avdrag och återbetalning i vissa fall. I 14§ anges dock att återbetalning inte medges för skattebelopp som för kalenderkvartalet understiger 1500 kr. Enligt NNR innebär detta att en dold skatt införs. NNR finner att det saknas en motivering till denna dolda skatt. Det är heller inte utrett vilka effekter en utebliven återbetalning på 6000 kr per år får för de företag som är återbetalningsberättigade. NNR vill uppmärksamma om att det sannolikt främst är mindre företag som drabbas av denna uteblivna återbetalning. NNR saknar helt en redovisning av hur företagens ekonomi påverkas av detta.

Utöver ovanstående kostnader anges i konsekvensanalysen att administrativa kostnader kommer att uppkomma till följd av den punktskattedeklaration som den som är registrerad för punktskatt, dvs godkända lagerhållare och distansförsäljare, är skyldiga att lämna för varje redovisningsperiod oavsett om någon skatt finns att redovisa. NNR kan konstatera att det saknas en uppskattning av storleken på dessa kostnader i konsekvensanalysen.

Vad gäller förslaget att upphettade produkter ska kategoriseras som cigaretter eller röktaobak finner NNR också att utredningen har stora brister. Inte heller i detta fall har en jämförelse gjorts med andra EU-länder och deras klassificering. Det saknas också en närmare analys och motivering till förslaget. I avsaknad av analys och jämförelser anser NNR att det inte är visat att den punktskattmässiga klassificeringen av upphettade produkter bör införas.

Enligt NNR är det anmärkningsvärt att förslag läggs fram utan en utförlig konsekvensutredning som grund. NNR finner att det vare sig utretts närmare hur den svenska marknaden och konsumtionen ser ut för de produkter som står i fokus eller vilka effekter förslagen kan få på handeln och de företag som verkar på denna. Det saknas en redovisning av kostnaderna till följd av förslaget för berörda företag och vilken påverkan detta får för företagens verksamhet inkl. de mindre företagen. Det saknas vidare en närmare utredning kring hur den föreslagna punktskatten på e-cigarett kommer att påverka på den illegala handeln. En allvarlig brist är att behovet av förslagen inte utretts tillräckligt. Det gäller exempelvis hur man kommit fram till att ”starka hälsoskäl” föreligger för att beskatta e-cigarett då man samtidigt konstaterar att det råder stor oenighet bland forskare gällande e-

cigaretters hälsopåverkan. Vid förslag om nya punktskatter eller punktskattemässiga kategoriseringar som de som nu presenteras är det enligt NNR nödvändigt att närmare analysera andra EU-medlemsstaters- och närliggande länders syn på och hantering av dessa frågor. Det räcker tyvärr inte att endast titta på ett närliggande land, Finland, som valt att beskatta e-cigaretter, utan en bredare utblick måste göras.

NNR avstyrker förslaget med anledning av ovanstående brister.

Näringslivets Regelnämnd NNR

Christina Fors